

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:  
Львів, Ринок Ч. 10. П. ПОВ.  
Телефон Редакції й Адм.: 223-41  
Телефон Друкарні: 223-28  
Адреса для телегр.: Діло Львів  
Корто: П. К. О. Львів 504.000.  
"База Чеських Легіонів."  
Прага, "Діло".  
Рукописи не повертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:  
Місячно (з книжкою): 5.00 зол.  
Чвертьрічно: 15.00 "  
Піврічно: 30.00 "  
Річно: 50.00 "  
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕ.  
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30. КОР. Ч.  
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.  
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО  
КНИЖКУ 6-НИ "ДІЛО" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

## Димісія литовського уряду.

В понеділок пополуночі литовський віцепрем'єр мін. Станішавскас зложив президентові Сметоні димісію свого уряду.

Президент, дарма, що хворий, відбув довшу розмову з мін. Станішавскасом, під час якої заявив, що

розуміє важке положення уряду, тому приймає димісію, але з огляду на добро держави просить міністрів, щоб вони залишилися на своїх становищах, поки вернеться зі Швейцарії прем'єр Тубеліс.

Мін. Станішавскас в імені уряду погодився на домагання президента.

ВІСЬКО ДОМАГАЄТЬСЯ ВПЛИВУ НА УРЯД, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ДО КОМПРОМІСОВОЇ ПОЛІТИКИ.

Як говорять у Ковні, військові кола бояться, щоб новий уряд не був занадто компро-

совий, тому домагаються, щоб він їм підлягав та не змінив дотеперішньої лінії у внутрішній та закордонній політиці.

### ХТО БУДЕ НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ?

Литовські військові кола пропонують на становище прем'єра мін. війни ген. Дірмантаса; до уряду мав би ввійти шеф П. відділу генерального штабу полк. Дулькшніс.

### МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА ЛИТВОЮ НАЛАДНЮЮТЬ КОМУНІКАЦІЮ.

Цілий вчорашній день ішли в польському посольстві в Таліні наради мішаних польсько-литовських комісій над налагодженням залізничного, поштового, телеграфічного й телефонічного зв'язку між Польщею та Литвою.

Польське летунське товариство "Льот" налагодить мабуть лінію Варшава—Вільно—Ковно—Рига—Таліні—Гельсінкі.

## Інтерв'ю міністра Бека.

Конфлікт з Литвою і налагодження взаємин. — Безсилля Ліги Націй. — Пакт 4-ох. — Автономія для поляків у ЧСР. — Аншлюс.

Відомий англійський журналіст Ворд Прайс запитав у шведського "Дейлі Мейль" інтерв'ю з мін. Беком.

Перед 11-ма роками — заявив польський міністр — Ліга Націй порадила Литві навязати взаємини з Польщею — Литва цього не зробила. Такий стан не міг довше тривати, а годі було з ним покірчати при допомозі Ліги, яка перестала бути всеєвропейським об'єднанням і втрачала вплив. У таких умовах залишаються лише двосторонні переговори.

Мін. Бек признав, що Польща вижила супроти Литви пресі, але визнає, що це було необхідне, бо Ковно не хотіло здаватися в німці не-

реговори. Польський ультимат поважно причинився до замирення Східної Європи. Тепер Польща шануватиме суверенітет Литви.

На запит Ворда Прайса про становище Польщі до проєктованого пакту 4-ох, до якого приступила і Польща, мін. Бек відповів загальною, підкреслюючи, що польська політика служить виключно інтересам Польщі.

Опісля мін. Бек відкинув домагання автономії для польської меншини в Чехословаччині та ствердив, що аншлюс був необхідний та що він не шкодить польським торговельним інтересам.

## Швейцарія підтверджує свою неутральність.

Швейцарський уряд зложив в обох законодавчих палатах заяву, в якій стверджує, що аншлюс зовсім не ослаблює становища Швейцарії. Всі три її сильні сусіди дали їй в тому на-решті гарантії, в які годі не вірити; незалежна

Швейцарія потрібна для них, для збереження європейського миру. Швейцарія словить свій обов'язок і боронитиме незалежності та неутральності.

## Чистка серед совітських дипломатів.

"Народні Новини" подають, що з Праги відлучили до Москви совітського пресового аташе Кона, якого більшовики підозрюють у троцькізмі. У Празі був Кон теж представником

комінтерну. До Москви мають відкликати посла Александровського, який перебуває тепер у Букарешті, де ліквідує аферу Бутенка.

## Чехословацькі комуністи під впливом Троцького.

ПРАГА, 22. 3. До Москви виїдуть незабаром комуністичні діячі з Чехословаччини Готтвальд і Смерка за викликами, як поладнати внутрішні спори в партії. Чехословацьким комуністам грозить роздор — великі впливи в партії

мають прихильники троцькізму. На одному з засідань на 260 прийнятих делегатів, тільки 15 завилися за дотеперішню лінію політичної партії, 245 за Троцьким.

## ЗБРОЄННЯ

### ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Американський парламент ухвалив 291-ма голосами проти 100 закон про розбудову американської флотії коштом мільярда доларів.

### НОРВЕГІЯ.

Норвеський уряд пропонує державній раді позичку на 52,000,000 крон на озброєння і закупівлю воєнного матеріалу.

## Японці оточили дві китайські дивізії.

Домі повідомляє: Від минулого тижня японські війська завзято атакують концентровані китайські війська на обох берегах ріки Янцзи. Вони оточили дві китайські дивізії в горах на схід від озера Тайхей — небагато вони

будуть мусити піддатися.

Крім того японці заняли провал Квантун у Східному Голей, який становить базу китайських операцій на тому відтинку.

## Чи писати правду про українські відносини?

Львів, 22. березня 1938.

Відома є з кабаревої сценки актуальна анекдотка: як то один жид другому радить, як читати рідної жидівської преси, тільки пресу антисемітську; бо — мовляв — з лектури жидівських часописів віє таким смутком, так жидом скрізь эле, так їх пишуть і переслідують, що чоловік крім пересердя не має ніякої користі, паде духом і думає про самогубство. Зате з антисемітської преси жидівський читач може довідатись, які жиди сильні, могутні, впливові, як їм добре, — так, що аж приємно жити у світі...

Жарт жартом, але в кожному жарті є дещо правди. І той жидівський жарт поза анекдотичною сторінкою затронує теж одну поважну проблему, актуальну і для наших українських відносин: якою тематикою повинна в наші важкі часи займатися українська преса? Конкретно: недавно, з приводу нашої статті п. н. "Похила верба", дійшло до нас, що дехто з громадян висловлював думку, що таких пессимістичних статей поміщувати не треба, бо вони погано впливають на загальні настрої. Треба — чули ми — дбати про бадьорого духа в громадянстві, а коли вже наступ на українство, який іде на нас відусіль в усіх формах, треба, разом з цілою нашою дійсністю, творити найсумнішу атмосферу, то не треба тієї сумної атмосфери згущувати ще підкреслюванням негативних фактів із нашої внутрішньої української дійсності. Преса має бути чинником творчого конструктивізму і робити все те, що той конструктивізм може підштовхнути вперед, надхнути його новим духом, а такі статті, як ота згадана про похилу українську вербу, на яку кожна коза скаче і хто хоче той смикає, такі статті не виконують тієї засадничої часописної місії.

Ми львівляни не тільки передали сенс закиду, що його загальною почули від одного поважного громадянина, але й розвинули ту думку, вважаючи, що вона дійсно має аргументи, над якими не можна легковажно прохити. Але чим глибоше над отим закидом призадумавось, тим більше переконані, що наша лінія правильна: що не можна промовчати й найсумніших рисок із внутрішніх українських відносин, якщо вони суттєві й поважні, бо тільки таким робом зможемо успішно з ними боротися та зберегти здоровий організм нації від наслідків різних недуг.

Очевидно, є у світі люди й часописи, які залюбивши випорную усе, що пахне "скандалістикою" та яким байдужий суспільний і сенс, байдужий громадський глузд з такої роботи. Така робота, річ ясна, найбільш шкідлива, анархізуюча, деморалізуюча і коли — бувало — і в українській пресі траплялись такі випадки, ми їх п'ятували. В усіх поважних темах, що їх порушує українська преса, мусить бути громадський підхід. З правильною приємністю треба признати, що минувся період, коли в українській пресі бував випадок нездорової полеміки, яка переступала межі пристойності і входила у площину особистих лайок чи навіть памфлетів. Але я нема сумніву, що до санації тих відносин причинилась і прилюдна критика того нездорового явища та м. і. виступи Товариства Письменників і Журналістів. Коли ж затихла дещо міжпартійна пресова полеміка, чи радше прийняла спокійні і культурні форми, то було б цілком ненормальним річчю займатись самообичуванням. Але з того теж далеко не виходить, що треба відновитись від критики тих негативних явищ внутрішнього українського життя, які — на нашу думку — на думку великої (переважаючої) ча-



Думка тих наших молодих  
звнеслена, боля їх затроєна творчо та  
ціоналізму, який від домашнього часу пропав  
у нас носії кличів про <sup>роковий мисл</sup> <sup>про життя</sup>  
про те, що Христос був бунтарем, про  
волі над розумом, мовля: Хочу, а не  
так бути, як я хочу! Ось той рай, до якого  
яке десятками діт нашу моль <sup>в</sup> <sup>до</sup>  
до такого стану, в яким <sup>групи</sup> <sup>в</sup> <sup>про</sup>  
такі вчинки, як вище згадані <sup>в</sup> <sup>на</sup>  
редакції. А не треба забувати, що <sup>в</sup> <sup>на</sup>



# Шукають героїв.

Фільмовий сценарій Довженка.

— А чомуб вам, товаришу Довженко, не зробити фільму про українського Чапаєва-Шорса? — так запитав, сміючись своєю думкою та сверблячи українського кінорежисера Довженка своїми східними очима сам „вожд“ на прийнятті у Кремлі на весні року 1935.

Довженко, не розгубившись, відповів, що це є його давня, заповітна мрія й що він прикладе всіх зусиль, зробить цю фільму найкраще.

Ну, зрозуміло,

„воля Сталіна між нами  
слово Сталіна між нас“.

І тодішні, провідники українського народу? Сталін і Павло Постишев так само зацікавилися цим сюжетом для фільму...

Якось тільки ніяково було Косіорові, Постишеву та Довженкові запитати один у одного: „А хтож це такий був Шорс?“

Звернулися всі воєни до Києва і почали довідуватися, що не за особа цей таємничий Шорс. І не так легко було дізнатися цього.

Ані у гідрукованих вже працях з історії війни на Україні, ані в совітській енциклопедії не було жадних вказівок про нього.

Врешті встановлено, що деякий час на чолі так званого богунського совітського полку, який організувався за часів Скоропадського в містечку Унечі на Стародубщині, тобто поза державними тодішніми межами України, з утілічів з України та з багатьох добровольців, що нічого спільного з Україною не мали, стояв прапорщик російського війська часів великої війни Микола Шорс. Надані довідалися, що він походив з містечка Сновського на Городнянщині.

Зараз виїхала туди ціла експедиція „зібрати матеріяли“ для майбутньої фільми. На щастя для учасників експедиції і для Довженка в Сновському пощастило знайти і родичів Шорса, за його, як виявилося ще 30. серпня року 1919 і навіть удову його, що давно вже одружилася. Встановлено, що Шорс разом з богунським полком утікшов на початку року 1919 до Чернігова і 5. лютого до Києва. Брав участь потім у боях з „петлюрівцями“ поки його не забили.

Треба знати, що Чапаєв, про якого згадував Сталін Довженкові, був один із більшовицьких атаманів на приволзькому фронті за років 1918-1919, де його теж забили. Відзначався він хоробрістю, і взагалі мабуть були підстави почати його глумити, зрозуміло у значно збільшеному розмірі, невдовзі по закінченні громадянської війни в Росії. Іменем його назвали мі-

сто, звідки він походив, імя його назвали дивізією 25-їй, якою він командував.

Мабуть у Кремлі і виникла якась думка: ну ось ми рекламуємо боротьбу „трудящих України“ проти петлюрівців та всяких націоналістів з років 1919—1920, безумовно-ж потрібно, щоб на чолі так „патріотично настроєних трудящих України“ був вожд патріот совітської України. Усім зрозуміло, що цією боротьбою „трудящих України“ по суті проходили сам найвищий „вожд“, але треба і такого невеличкого, місцевого українського вождя...

Чомусь вирішено зупинитися на Шорсі і зробити з нього героя.

З матеріяла совітської преси можна зробити висновок, що це був звичайнісінький собі „прапорщик“ часів великої війни, який пристав до большевицького війська, вбачаючи в ньому тоді, як багатьох старшин, продовження російського царського війська...

Та поперше він народився на Україні, втруте його давно вже забито, отже можна цілком безпечно зробити з нього героя, мабуть тому і зупинилися на ньому для звеличення його, а не на нпр. на Антонову Овсієнку, ні на Шалєнку, ні Божєнку тощо...

Отже нехай Шорс буде за героя совітської України підчас громадянської війни. І вже немає Сновського, є Шорське, вже дивізії, до якої входив полк, на чолі якого був Шорс, надано назву дивізії імені Шорса...

І... „воля Сталіна між нами, слово Сталіна між нас“. — Пишуться романи, пісні, картини, пишуть аж три опери разом про Шорса. „На жал“ опери так сиєни і не любачили, адеється тому, що їхні композитори опинилися у в'язниці, як українські націонал-фашисти...

Та найтрудніше завдання випало на автора-режисера Довженка. Він має вже за собою прекрасні фільми, як „Звенигора“, „Земля“ тощо (правда, їх знято вже з екрану, як трохи націоналістичні), творив їх як йому припадало на думку, а тут треба використати сценарій дослівно з парни чистої фантазії, а потім одне творити сценарій за минулих років, а зорсім інше робити це тепер... Ну а створив.

Наприклад:

Шорс розгромив петлюрівців під Семиполками. Бажаючи дати можливість Шорсові якнайшорше вийти з тріумфом до Києва, автор відносить цей епізод, на цілий місяць раніше,



ВИРІБ SCHICHT-LEVER S.A.

на кінець грудня 1918 р. Він захопив у полон не більш, не менш, як дві тисячі п'ятдесяті козаків і то старшин, з них 8 полковників (дослівно). Полонені, зрозуміло „завиразють від страху“. Воно то зрозуміло чому. Командир богунського полку товариш Шорс „наближався до них швидко, як снаряд“.

Шорс стає. Петлюрівці замірили втруте. Ось він, страшна людина, що спалоє все живе на своєму шляху, командир богунського полку, при одному імені якого кров застигає в петлюрівських жилах і згасав розум. Шорс пальцем поминає до себе одного військового полоненого (ой, чи не влетить Довженкові за цього військового полоненого замість „бандита“?). „Блідий як смерть петлюрєць зупиняється перед Шорсом“.

— Ти хто такий? Князь? Граф? Поміщик? Купець?

— Я... мужик, селянин — дедє чутио промимиря полонений, блідучи і німіючи.

— Так. А я Шорс. Робітник. А хто твій командир?

— Та він з панів. Отаман.

— Так. Значить панам отаманам самостійну Україну здобуваєш! А батько твій німцем і Петлюрі останню сорочку оддав. Чи може він у тебе старшина чи жандарм?

МИКОЛА ФЕДЮК.

## Основи малювання й оцінки іконостаєу.

(Продовження).

Становище українського образотворчого мистецтва минулого століття стало доволі суртує. Щоб вернутися до забутої ікони треба було відповідних творчих спробою, які могли виринути шойно на порозі ХХ ст. Знову ж джерела мистецтва, що їх давали великі стилі, перестали бити, а для світських проблем не було місця біля Галичини. Тимто й іконостаєи здебільша не виявляють нічого замітного з мистецького боку. Мистецтво з початків ХІХ ст. в Галичині виявляє ще деякі залишки недавнього минулого, тімше хитається між жонсь нерішучим націоналістичним підходом й копіями з костелів; врешті найкращі іконостаєи це збільшення атеїстичних сотикових образів, тої пошесті, що з друкарської машини втискається аж до іконостаєи. Вони майже ніколи не доп'яють церковному, саме мистецтво зникне, коли не придуть йому в підмогу власні оживчі яртости. Не диво, коли і зразки самі не стоять на відповідно високому рівні. У цій добі занепаду трапляються іконостаєи добрі, можливі, об'єктивно числа слабкі. Устиянович, Костинський, Бала та ін. мистці, не вносячи в іконостаєи мистецтво якоїсь рішучої лінії, загалом робили все-ж поправу, задовільну. Одначено велика схильність ремісників, що й доі не перевелася, поставала до церков речі відомі й зовсім слабкі.

Але на зміну стагнації приходить у Галичині з початку ХХ ст. новий замітний чинник:

поворот до візантійської та старої української традиції, як відрухова акція рятувати мистецтво. Започаткував і він цю лінію доволі значний гурт мистців, серед яких чимало вже покійників — Пашкевич, Сосенко, Крижанівський, Холодний. Вони виходили у своїх змаганнях від міркувань чисто-мистецьких, звязуючи їх з поняттями обрядово-релігійними та національними. В усьому разі поворот до минулих українського народу — то поворот до його психіки.

А тепер перейдім до питання: Як і як намаювати іконостаєи можна вважати за добрі а які невдачними? Таке питання ставить собі навіть Комітет, якому доручено замовити малювання іконостаєи, селянських і парохіян.

Питання щодо тематики відпадає тут через те, що схема іконостаєи постатей і сцен закріплена вже так, що її зміни чи жодяї плутанини не треба побоюватися.

Щодо стилю, то вірні нашому принципіві оборони мистецтва та церкви по совісті слушно мусимо ствердити, що жодний стиль, не тільки візантійський може відповідати вимогам якості. Візантійський стиль пригоний до величезної більшости і майже всіх сільських церков, а котрих архітектурою він не суперечить, навіть у своїй найстаршій формі, яку мали з уською імовірністю іконостаєи ХV ст.

У дерев'яній церкві св. Духа в Рогатині пишеться в цілій своїй ірсі „візантійський“ славний іконостає, суцільно достроєний до інтимного характеру архітектури, що очей від нього тяжко відвести. Він просто зросаний в самою будівлею. Далекий він від російської візантинки та інших типів того мистецтва саме так само, як далеко є перекрити церковні від шибувалих башт російської архітектури. У тій самій мірі відбігає малюнок характером від західних зразків. — І молишся, змислюєш

і дивись, молячись“ — як писав В. Шурат, та питаєш сам себе: Як цілющі соки ділали тут на ґрунт, на якому зростали такі стилеві моноліти? Одначе, щоб ми — той самий рогатинський іконостаєи перенесли до собору св. Юра у Львові, то втратили б на ньому архітектуру і надарство.

Ще більшим дисонансом булоб, щоб кому прийшла на думку недотепна охота у тому соборі поставити іконостаєи, різьбою й малюнком, втриманий у стилі строго візантійському, архаїчної греко-візантійської доби, типу якого Х. або ще старшого століття! Тим-то візантійський стиль не всюди без розбору вказаний. Всякий знає, який кожух для нього відповідний. Дуже корисно булоб дати малювати церкву, та іконостаєи тому самому мистцеві. А коли це неможливе — необхідна місцева візія, яку безумовно повинен виконувати перед роботою переставити.

У церквах з нерішучою лінією архітектурного стилю, мистецтво не змислене вимогами такої стилеві ритміки — дає виконавцеві далеко більше свободи та загалом тут само завдання легше. В цього роду будівлях, які трапляються в Галичині здебільша по містах та містечках требаб вважати за суцільність іконостаєиного малюнка з поліхромією середньої церкви, та очевидно відповідного рівня щодо самої роботи.

А тепер про мистецький рівень іконостаєиного малюнка.

Від біли можнаб навіть вибачити деякий промах щодо суцільного зв'язу з архітектурою, а навіть з поліхромією середньої, коли іконостаєи є високомистецьким твором. У випадках великої мистецької вартости можна вважати іконостаєи за найбільшій скарб, який переживає будівля і значайно недовголічне малюнок сти-



винозу в 1932 р. на 5,5 і 5,9 у 1937 р.). Отже технічний ярмарок має підкреслити відпорність Німеччини на конюнктурні зміни і дальній ріст продукції також продукційних засобів. І справді загальна виставова площа збільшилась на 3.000 кв. м., добудовано дві нові галі для машин і под., так, що технічний ярмарок має вже 20 гал. Виставлено в них 3.300 фірм на площі 402.000 кв. м. (ярмарок зразків готових виробів — 9.500 фірм у 23 будинках). На виставі було 25 чужих держав: деякі держави улаштували колективні вистави (дуже гарний переріз цілого господарства дає голландська вистава), інші — індивідуальна. З Австрії прибула найбільша кількість виставців (120), але це не було висловом відомої зміни політичних відносин, тільки наслідком географічного положення: так було і в минулих роках. З Чехословаччини через політичне напруження було всього 100 фірм. Накупувачів із закордону було понад 34.000, тоді як у минулім році було їх 32.000, а в р. 1933 тільки 15.000.

Найважливіший тут очевидно технічний ярмарок, який перетривав інші на два-три дні. Добре заступлена була бюрова вистава, що буває теж тільки на весні. Для українських відносин цікавіші від самодіних уладжень і машин дрібні новинки для середніх і менших заводів та канцелярій. Щоб зменшити неприємний стукіт пишальних машин, можна вживати особливих конструкцій, розуміється, дорогих; але тут показували металеві пікульні з укладенням до них гумовим повітряним м'ячиком, які кожний може прикрутити на місце звичайних підставок з твердої гуми. Машина тоді ізольована від грола, не сувається, не потрібно також фільтрової підкладки. Проти ексикація барвеної ленти та в зв'язку з тим передчасного її зужиття є маленький прилад, який можна без труда і без інструментів насадити на машину. Перебігаючи поза нього, лента відсвіжує барву і не ексикає; відновляти барву в приладі треба тільки що гнижа. Для печаток, де відбитки неоднотайні та замазуються, винайдено теж принцип барвеної ленти, яка усуває ті недостаті. Для розтілювання барви при розмножувальних машинах і приладах механічні розділювачі виключають неоднотайність та небезпеку запорошення і забруднення руки чи одягу. Простий прилад складає листи в бажаній формі, теж дрібні; дуже важне для вживання виконцевих коверт, призначених тим, що відпадає друге писання адреси, але неприємних саме задля особливого складання листа. Величезний вибір олівців і пер. „Олівцеве місто“ — Нірбергер пришло на виставу з 2.000 зразків. Перед редує „фільмштіфте“: є такі, що графітовий стрижень у них вистачає на 2.300 м. письма, так, що міськими, а то й роками не треба відновляти. Великі постили й багатий вибір у барвах таких олівців (4—6 барв в одному при доволі ще стрункій формі). Пфортгаймські фабрики виробляють такі олівці теж із аляски, срібла й вальованого золота. Цікаві удосконалення виявляють

також „фільмфедери“ (і колиж будемо вже мати добрий український термін для цих „вічних, саморозсильних“ і т. д. пер?). Золоті пера мабуть уступають місце перам з палладію і срібла, ніби тривкішим; але причина тут скоріше в антарктичній кончності в Німеччині. До речі: саме тепер столітній ювілей сталевих пера і відповідна вистава в Ляйпцігу. Сильного конкурента має воно і в шкільній пері. Для прихильників модерного книговодства є тут нова конструкція „книжки для вільних листків“. Незвичайно просто відчиняється і картки можна обертати на повних 360 ступнів, що досі ще не бувало.

В стилі доби й німецького розвитку є багаті зразки паястичних мас. Зі штучної живиці, цього матеріалу „1.000 можливостей“, роблять уже навіть музичні інструменти в осередках цього виробництва Маркноікхен, Клінгенталь і т. д. Нпр. флети мають, мовляв, чистіший звук, бо відпадає додаткове при дереві верчення дір. Подібно гармонії та всякі додаткові частини до інструментів. Ляйкові трудно тут рішати; дерев'яні радіоприймачі мають, здається, кращу барву і модуляцію голосу, ніж приймачі з паястичних мас. Для великої промисловості важніше, що новіші матеріали цієї ділянки мають уже більшу відпорність (25/30 цм./кг.; давніше 9) завдяки іншому виповненню (текстильні відпадки замість дерев'яної мучки), рівну відпорності литого заліза. Тому витискають зазізо в багатьох ділянках, нпр. як частини електро-технічного приладдя, бо й дешевші і добре ізольують. Краща якість дозволяє паястичним масам здобути собі, після неуспіху перед кількома роками, місце у виробі предметів освітлювання. В їхню користь промовляє можливість надати їм всяку барву. Подібно при виробі держаків до ножів, викток і т. д. можна виконання і барву пристосувати до ціли й обставин, інакше для вікнових домиків, інакше до овочів чи мороженого і т. д. Конкурентом литого заліза є тепер і порцеляна (позір, українські каоліни!), яку можна стискати і формувати вже й у сухому виді. Точність оброблення вже як у металів, ізоляційність, відпорність проти кислот і стійкість при змінах температури — переваги в порівнянні з металами (нпр. рури, проводи і т. д.). На приємне закінчення слід згадати доповнюючі оркестри, себто ланти, в яких недостає одного-двох голосів, нпр. скрипки, чельо і под., зате є нотні. Дуже важне для навчання музики, але й домашній amator грає сам собі той бракуючий інструмент, не потребує бігати за партнерами до терцятів чи квартетів, стає співучасником оркестри славних світових мистців.

Інформації поставлено знаменито. 30/40 всяких інформаційних посередників і бюр зосереджено в одну установу. Зокрема для чужинців були великі вигоди в „домі народів“, де мали есе від перекладачків і почти до часописів і читальні для легкого виявлення нпр. журналістичної творчості.

Р. Димінський.

## Що писало „Діло“ 50 років тому.

Ч. 56 Четвер 22 (10) березня 1938.

### ЗАВЖДИ НА ОДНУ ІДЕЮ ЗАПІЗНО.

У передовій статті п. н. „Фреденблат“ про націоналізм — „Діло“ відповідає на статтю цього п. н. урядового органу віденського уряду, який нагадав собі ще процес д-ра Жіноного, що ставив перед судом за поширення ідеї панославізму, і твердить що єдиним засобом проти цієї шкідливої ідеї є „лише не берігти своєї національності“. „Фреденблат“ уважає панославізм, отой, що про нього була мова на процесі д-ра Жіноного, шкідливою ідеєю, бо це „шкідливий удар на питомості мови й літератури окремих славянських народів“.

В основі „Діло“ погоджується з цими думками, але при цьому питається, чому уряд знімає цю не вельми славу, особливо українцям, „лише не берігти своєї національності“. „Самі нарікання — пише „Діло“ — на зло не усунуть зла, як не усунуть його і самі п'яурядові остероги. Як панославізм родиться на ґрунті нерозбужденого націоналізму, — то щож лекшого, як цей ґрунт засіяти зновою розвитку національного духа відповідними концепціями, що в першій мірі повинні дбати про добро і безпеку Австрії. Зрештою, ми переконані, що „Фреденблат“ розуміє цю справу як надто добре, але занадто, що великим колам не стає рішучості взяти за діло зі зрозумінням ваги власної роботи. „Діло“ ум айне ідею цу курц.“

### „ПАХУЧА КИТИЦЯ“.

До Золочева приїхав радник намісництва Мандичевський, щоб перевести слідство у справі вибору послом до парламенту гр. Стадницького проти українського кандидата Льюнгіна Романковського. Як знаємо — пише „Діло“ — рад. Мандичевський збрив уже спору китицю некоректності золочевських голосних у самому часі, функціонів офіційних і п'яського передвирного комітату. Але чи заплах цієї пахучої китиці розійдеться коли по салі засідань плати послів державної ради — Господи знає. Бо ми до висили комісії „на ґрунт“ треба було помити трьох літ, то треба сподіватись, що до провчання спорих актів переведеного слідства буде треба бути 1—2 роки, а до наради над опресою одного року — і „фінита комедія“. Тимчасом промина шість літній період“.

### НАСЛІДНИК ПРЕСТОЛУ.

„Діло“ подає за французьким щоденником „Сігаро“ таку характеристику нового німецького престолонаслідника Вільгельма (п'яльшого Вільгельма II): „Він працьовитий, амбітний і дуже добрий з підданцями. Він гадає своїми очинками зачудувати весь світ. Його теорія така, що німці — це перший клас у світі. Навіть хибі німців більше ваги як прижити інших народів. В Німеччині більше його болять, як любили. Незадуже він також на безупинку тежить з уха і ліпарті гадають, що це не ворожить дагати віку“.

### ДАР СУЛТАНА.

В новинці: „Повідомляють з Константинополя, що султан після німецькому цисареві Фредрику нашійни з ліскових орків разом з письмом, в якому запевняє цисаря, що над цим нашійником можна турецькі держави і хайки і тому, як цисар збере йот, ціла надуга минеться в чудесний спосіб“.

р'тби з комунізмом і масонерією і звертають увагу громадянства на „махінації жидівства“, що після удару в Австрії намагається сховатися в Польщі і в тій цілі організувати всі свої сили в Польщі і в тій цілі організувати та підтримувати „фольксфронт“, щоб разбити польський народ та ослабити його і нутра.

„НЕ МОЖЕ ВІДБУТИСЯ ЗДВИГ „ПРОСВІТ“, „СОКОЛА“ І „ЛУГУ“.

В українській справі, тобто у справі українського сепаратизму — як вони це знімають — ендеки:

1) Протестують проти того, щоб держави або від держави залежні, чинили, як ось зрештовує шкідливість, банки та польські радні підтримували та пропагували українство.

2) Визнають уряд, щоб припинити й нормалізаційну політику у Східній Галичині й у-раїнізаційну на Волині та щоб сизмо з-тримував польський елемент на тих землях.

3) Домагаються такого утворення держосин у гр.-кат. Церкві, щоб вона перестала бути зваряддям ворожого українського націоналізму та сепаратизму.

4) З radoшами вистають ініціативу польського громадянства на Волині, яка змита й ревіндикацій для польських ґрат з цим на-машини, і сердечно адорюють мисловий Волині, що вернулися до польського като-римо-католицької віри.

5) Заявляють, що є обов'язком всіх єв-ських чинників не допустити до масових демонстрацій українських сепаратистів у Львові і стверджують, що спільний здвиг змислює сепаратистичних товариств: „Просвіта“, „Сокола“ і „Лугу“, запобіження на цей рік — не може відбутися“.

## Фірма Кратц і Райс Львів, Казимира Великого ч. 22

Найновіші матеріали ориг. англійські і бельські, спеціальність виробн Моргенштерна.

## „Національні меншини не можуть мати ніяких політичних прав“.

ЕНДЕКИ ПОКАЗУЮТЬ СВОЇМИ РЕЗОЛЮЦІЯМИ, ЯК ВИГЛЯДАЛА БИ ЇХ ВЛАДА.

На вічу, що відбулося в неділю, 20-го березня ц. р. та про яке писали ми у вчорашньому числі, ендеки ухвалили цілу низку резолюцій у литовській справі, у справі самоуправи бачи великих міст і у справі боротьби з комунізмом та „українським сепаратизмом“.

### Включити Литву в політичну систему Польщі“.

У литовській справі „Строніцтво Народове“ зняло своїми резолюціями таке становище: єдине правильне налагодження взаємин з Литвою — це включити Литву в політичну систему Польщі і таким чином через Німан і Клайпеду розширити доступ Польщі до моря; область Литви треба включити в польську митну та господарську область; Литва мусить признати Польщі право на сухопутні та водні бази для польських збройних сил на своїх землях; Литва мусить заклаочити з Голандією військову конвенцію і вилекити якнайшвидше політичних контактів з ворогами польської держави; по-

лики, що живуть у Литві, мусять дістати повну культурно-національну автономію.

### „ВИБОРЧІ ПРАВА В САМОУПРАВІ ПОВИННІ МАТИ ТІЛЬКИ ПОЛЯКИ...“

Становище у справі проекту виборчої організації до самоуправи 6-ти великих міст, в цьому і Львові, суго ендекше:

„Виборчі права в самоуправі повинні мати тільки поляки і ті національні меншини, що ставляться позитивно до польського народу і польської держави.“

„Жиди, як чужий елемент і національні меншини, що неприхильно відносяться до польського народу та польської держави, як вороги цієї держави, не можуть мати ніяких політичних прав і тим самим виборчих прав до самоуправи.“

### „МАХІНАЦІЯ ЖИДІВСТВА“.

У справі „жидо-комуні“ ендеки домагаються в своїх резолюціях безоглядної бо-

СУПУЙТЕ КНИЖКИ ВИДАВІНІТВА „ДІЛО“



бунку в Бєлєві на бл. п. Ясїнських, навіть ОУН не бере на свій рахунок: з процесу в Золочеві видно виразно, що команда ОУН під карою смерті заборонила тоді напади та експропріації. Це річ засадничо важна для оцінки справи — й у світі того факту запитуємо: На якійже підставі „вольові“ націоналісти відомого виховання напали на українські редакції?

Хоч „Нова Зоря“ довгий час вела нерівні гострі ідеологічні спори з обома нападами редакцій (і на будуче буде їх вести в потреби), то проте не стає нам слів на напівтитування нападу невідомих людей на обі ті редакції, щоб фізично вимусити на них поведінку згідно з волею нападаючих, а не з переконаннями тих редакцій. Це насильство в наших обставинах морально просто страшило: бо жого роблять над свобідною думкою нації, причім не кажуть, а їм чого роблять те насильство? Бо чейже не для оборони домашня дисципліна, якого допустились навіть супроти ОУН ті, що їх судили в Золочеві. Докладніше порівняння того роду насильства з насильствами над пресою двох відомих повстанчих рухів переведемо окремо. Тут звертаємо увагу покищо тільки на те, що остаточно насильство це палід одного-одного особняка, який від десятків літ безкарно вистрикує отрую молоді Галицької Землі, анархізує чужу молодь дійсно безпримірно. Всі знають і без називання імен, хто цей тип: пустий фразер, що довго вже оперує блискучими сарказмами, фальшивими цитатами, очевидною брехнею — і всетаки не видно загального спротиву проти того звідника нашої молоді! Во істину, не молоді обвинувачуємо за те, що в нас діється, а того одного старого руйнітника і тих старших людей, що байдужно дивляться десятками літ, як він нищить душу і серце їх власних дітей!

Ті наші молоді люди, що урядили напад на всі українські редакції, навіть імен своїх подати не хотіли! Значить, виступали в масках. І навіть в тих масках не покликалися на ніяку заставу! Просто вони так хочуть і так має бути, а не кажуть ані хто вони, ані на якій підставі вони так хочуть, ані чому так має бути! „Вольовий націоналізм“ — і кінець. „Розквіт нашої кривди“ — і другий кінець! З людьми, що в масках так ставляють справу, неможливо інакше боротися в хвилі їх діляння як фізична. Та поза їх такими „активними виступами“ треба вести боротьбу не лише фізичну, а й організовану ідеологічну. В першій мірі вся суспільність наша мусить звернути увагу на те, котрі українські пресові органи поважно і виразно осуджують такий спосіб боротьби замаскованих людей, а котрі мовчанкою покривають такі злочини. Тут мовчання це співучасть у злочині нищення свободної політичної думки свого власного народу, у злочині анархізування його. Від таких газет і журналів, що мовчанкою одобрюють таке поведіння, суспільність мусить абсолютно відвернутися, мусить перестати їх передплачувати, читати і поширювати і мусить їм сказати, чому так робить. Бо коли занедбає виразно і твердо означити своє становище до такого злочинства, то страшно недуга ослабить наш національний організм до решти, ослабить гірше ніж найстрашніший натиск ззовні.

В. ВІЛЬДМАН.

## Дівчина з меланхолійними очима

Славний англійський актор Джон Генрі, який, що вславилося головою цілком рядом постатей із Шекспірових драм, згодився одного разу на прохання приятеля, дати лекції драматичного мистецтва одній молодій дівчині, що хотіла стати артисткою. Він був великим вбогим таких кандидаток і весь час повторяв, що їх лекції це тільки один із засобів убити час, як довго така дівчина не знайде собі нареченого.

Коли Ірвінг побачив шире захоплення дівчини драматичною студією, почув її гарний голос та чисту дикцію, ще й признав, що вона має природно-привабливі риси і вишукано гарні, він дав себе переконати. Він віднайшов у цій дівчині якусь глибоко-трагічну меланхолію, якою визначаються тільки правдиві артистки. Крім цього дівчина мала палючу темперамент, наскрізь артистичний, і всі ці прикмети Сідж заперукою, що перед нею простягається шлях мистецької кар'єри.

Ірвінг хотів допомогти дівчині вступити на цей шлях. Але не зробивши проби, артист не міг заважитися прийняти її на ученицю. Він попросив її раз до себе до дому і приготував для неї одну ролю з Шекспіра, таку, яка на

його думку найкраще відповідала б меланхолійній, природній вдачі майбутньої молодого артистки. Була це роля Юлії, покинутої нещасного закоханої дівчини із комедії „Два панона з Верони“. Він вибрав нависше песу, якої майже п'ятдесят років у Англії не грали, щоб дівчина не могла наслідувати ніякої артистки, а підійшла до своєї ролі самостійно.

Заки він передав їй примірник пєси, він почав змалювати їй психічний стан закоханої, трагічно розчарованої дами, яку мужчина ошукав і покинув. Змалюючи вину віроломного мужчини, Протесові вдалося, Ірвінг сам так захопився, що звернувся з такими словами до молодої жінки: „Відкрийте своє серце, пані, бо від трагічного терпіння, яке ви всіма пережити залежить увесь успіх вашої гри! Зупиніть спомудливо вдуматися у душу своєї героїні, станете першорядною артисткою!“

Дівчина почала декламувати, але робила це холодно, бездушно.

Великий артист аж обурився: його аж підкинуло.

Якщо? ви такі холодні у хвилини, коли йде про життя чи смерть людини? Чи ваше серце не схвилювалося ні на хвилину для закоханої дівчини, чи ви самі не маєте дівочого серця. Галляте на мене. Я — мужина, а не спочуваю з цією нещасливою істотою, і то так, що повторюючи її слова, мучу стонувати

## Чи придбати

## гарну черу

кошт великий?



Багато жінок думають про те, що гарну черу можна придбати тільки довгими і коштовними косметичними засобами. Та це є мала вагуючість. Відомі косметичні засоби Palmolive помагають, що регулює живлення мила Palmolive зберігає свіжий і молодісний вигляд.

Вранні і ввечір мийте лице, шию і рамена з шампунем Palmolive. Ця бігата і легка п'яна діє як на шкіру, робить її чистою і гладкою. Навіть найбільш запущена чера в короткий час стає чистою, свіжою і молодісною. Palmolive — це для жінок милої привабливості і здоров'я засіб краси.

Мило Palmolive можна дістати у всіх парфумерних і дрогеріях, а також в крамницях Народної Торговлі, місцевих українських кооперативах і Центросоюзі.

ШАМПУН ПАЛЬМОЛІВІ ПІКЕАЄ ВОЛОСІ, ЯК МИЛО ПАЛЬМОЛІВІ ЧЕРУ.

Мийте волосся. Шампунюк Palmolive, вироблений на наслідковій олії, це аналгетичний засіб, що забезпечує волосся красу і гарний вигляд. Волосся дістає нову свою природну жовтість і шовковистість, а можна його легко зробити хвилястим.

КОЖНА КОПЕРТА МАС-ТОРБИНКИ



Ще краще ніж мило — засіб краси.

## Весняний ярмарок у Ляйпцігу.

(Власна кореспонденція з Берліна)

Вже з перших днів весняного показового ярмарку (скінчився 14. березня) зазначилися одна особливість цього річного ярмарку, а саме деяка суперечність між розвитком світової кон'юнктури та господарською політикою Німеччини. З кон'юктурного погляду можна би сподіватися переваги продукції споживчих предметів, яка звичайно спізнється за розвитком виробництва продукційних засобів. Такий характер спраді мав осінній ярмарок м. р. в Ляйпцігу і завдяки цьому також більші розміри і більший успіх, ніж би це може було за іншої кон'юктурної констеляції. Алеж на осінній ярмарку взагалі і завжди переважають предмети споживання (в ширшій розумінні), бо тільки на весну побіч ярмарку зразків (Мустер-мессе) готових виробів відбувається також технічний ярмарок сирівців, машин і промислового обладнання. В добі ослаблення кон'юнктури в багатьох країнах, а то й виразного звороту до депресії, вказана велика обережність у виробництві продукційних засобів, значить: у Ляйпцігу можна було чекати може навіть деякого зменшення вистави на технічний і будівельний ярмарку. Але сталося навпаки.

Напрямі такого „протикон'юктурного становища“ німецької промисловості висловив у

своєй промові при відчиненні ляйпцігського ярмарку покійний міністр господарства д-р Функ. (Помітний у цій промові відгомін недавньої великої політичної промови Гітлера, у пристосуванні, розуміється, до господарства й до внутрішньої торгівлі. Права рука Герінга в переведенні чотиролітнього п'яну підкреслює тут волю Німеччини не оглядатися на стичності світової кон'юнктури та без огляду на її ослаблення держати німецьку продукцію на дотеперішнім її високім рівні, посукули її навіть ще далі вперед. Німеччина вибрала єдино правильний господарський шлях і вивалється тепер відпорною на кризу; вона зберігає свою купну здібність і тому може стати зразком для інших країн і бажаним контрагентом у міжнародних торг. операціях. Поворот до системи вільної торгівлі давнішого типу торг. договорів золотої валюти і т. д. принципово виключений; зовнішня торгівля є тільки доповненням внутрішньої та мусить пристосовуватися до стану господарства країни, не навпаки.

На 500 мільйонів обороту весняного ярмарку 1937 припадало 163 мільйонів на зовнішню торгівлю, та в цілості участь Німеччини у світовій торгівлі не зросла, хоча є абсолютне збільшення оборотів (4,2 мільярди марок довозу і 4,9

ти сльози.

Ірвінг мав справді сльози в очах і сказав: — Заплачте! добувайте із своїх грудей зілля! Нехай ваш голос забренить високим гоним обурення!

Але дівчина далі декламувала патетично в'рші. Ірвінг хотів їй допомогти:

— Улюб'ї собі, що ви мали когось, кого кохали і який не тільки зустрічав ваші почуття із взаємністю, але і присягав вам своїм життям, що вас ніколи не покине. Ви довго не вірили йому і поводилися з ним стримано, але одного дня ви піддалися чарам його палких слів і всю свою майбутність довірили йому... Тепер подумайте над тим, що одного дня ви виявитеся зовсім несподівано, що саме той, якому ви вірили найбільше, ніяк козунебуду іншому, якому ви відкрили все своє серце, не тільки не був негідний вашого довіри, але ще зламав своє слово і поставився до вас як до перетної знайоми? Що ви тоді зробили?

— О! — відповіла молода дівчина глянючи на Ірвінга — я тоді вибрала собі когось іншого.

Ця відповідь рішила про відношення Ірвінга до молодих дівчат із міщанської класи на все життя. Він не згодився ніякої підготувати на артистку. Молода кандидатка, як він передбачував, вийшла небагатом замін за льондонського купця.

Перека. в. г.



# ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

## Становище українських адвокатських апіліантів.

Реферат м-ра Маріяна Дзюби на Загальному Зборі Українських Адвокатів у Львові 20. м. м. на основі реферату м-ра Юрія Пачовського і протоколу І. Конгресу Українських апіліантів. — Прам, Ред.

Дня 20. лютого 1938 року відбувся І. Конгрес Українських Апіліантів. Темою обрано Конгресу була між іншими також справа становища українських апіліантів. Це становище зображене тут не тільки на основі письм. і анкетних листків, — і то передовсім на основі живих слів учасників, що зібралися з цілого краю взяли участь у Конгресі. На основі даних представлених учасниками Конгресу становище апіліантів у цифрах виглядає так:

На загальне число українських апіліантів, приблизно 335, вписаних у Львівській Адвокатській Палаті, більша частина апіліантів працює безплатно. Решта дістає мінімальну винагороду, — значайно утримання, а вже рідко якусь невелику ще доплату у грошах. „Добре ситувані“ називаються ті апіліанти, які дістають платно від 50—80 зол. місячно. Апіліантів, що дістають 100 золотих місячно, можна на пальцях почислити. Апіліанти, що дістають понад 100 зол. в місяць, це білі круки. З краю про таких не чути. У Львові є таких двох.

Це матеріальний стан українського апіліанта. Але є теж ще другий стан моральний, в канцелярії свого патрона.

Конгрес ствердив, що в багатьох випадках цей стан далеко гірший від матеріального. Українські апіліанти не мають претенсій за те, що часто сповняють в канцелярії працю машиністки, секретарки, соліситатора, і навіть післанця. Їх патрони часто самі також сповняють ті функції і апіліанти, як і їх патрони — головні молодші — навчилися вже вважати це адвокатськими чинностями. За таким станом не відповідають ані українські апіліанти ані їх патрони. Але на тих чинностях повинні вже кінчитися канцелярські обов'язки апіліанта. На жаль так воно не є. В багатьох випадках, як ствердили учасники Конгресу, апіліант не знає, що властиво належить до його канцелярських обов'язків. В багатьох випадках нема межі ані дверей між канцелярією патрона і його приватною хатою. Слухати було важко, коли один з учасників оповідав про випадок, де першим щоденним обов'язком одного апіліанта є — позамітати канцелярію і в ній напалити. Можливо, що говорив про себе, хоч цього не сказав. Апіліант цей може, правда, відмовитися від такої роботи, але наражується на втрату практики і то ще тоді, коли над ним висить мариво нового закону про устрій адвокатури.

Але це виняткові випадки. Далеко менше винятковими є випадки, де патрон, замість уважати апіліанта своїм молодшим, часом навіть багатим молодшим товаришем, якого має приготувати до відповідного виконання адвокатської професії, може у надто замітний спосіб дає йому відчуття його службове відношення. Це часто буває навіть тоді, коли патрон самому апіліантові крім того службового відношення нічого більше не дає.

Це вражає і болить апіліанта більше, ніж матеріальні злиди. Бо хто такий адвокатський апіліант? Це не ученик, якого можна ще за табільною поставити ані навіть студент. Те, що апіліант в канцелярії свого патрона має вчитися і приготуватися до розуміння і виконання адвокатського зв'язу, — не спіхає, а радше не може спихати його до ролі студента. Апіліант, це часто люди старші, — здебільша люди в віці від 25 до 35 літ, — люди, що почували себе вже повноправними громадянами і часто свою працю в громадянстві оправдують це своє самопочування. Тимчасом часто так буває, що апіліант загально показаний поза канцелярією — в канцелярії сходиться до ролі тільки виконавчого службовика і то без виразної службової прагматички.

Колиж до цього всього додати ще і нелепі соціальні часи, де навіть старші апіліанти, яких небагато залишилося ще практиці не мають, що їм принесе завтра, — не знають, чи завтра не появиться закон, — бо навіть не знають, а розпорядок міністра, який може знівелювати всю дотеперішню їх працю і замкнути їм доступ до адвокатури, — тоді будемо

мати поганий образ становища і умовин праці українського апіліанта. Становища цього позавидити не можна.

Яка цьому причина і як такому стану зарадити?

Конгрес українських апіліантів поставився до справи дуже поважно. В тій такій дуже драматичній і для кожного апіліанта болючій справі український апіліант зумів зберегти рівновагу ума і рівновагу почувань та висказав багато такту. Учасники Конгресу, розбираючи тяжке своє становище та шукаючи можливостей його поправи, почали передовсім від себе самих. І ствердили, що багато тут вини в їх власної.

Конгрес ствердив, що в багатьох випадках український апіліант не відповідає тим вимогам, які повинні мати. Людський матеріал українського апіліанта своєю кількістю не відповідає якості. Серед українських апіліантів є багато таких, які попали в адвокатуру випадково або змушені до того обставинами. Брак можливостей вільного вибору зв'язу, замкнення доступу для українців до державних посад у власному громадянстві спричинили, що багато молодих людей, які вступаючи на правничий виділ університету мріяли тільки про посаду і яким і не снилася адвокатура, — опинилися нараз в адвокатурі, проти власних намірів і проти власної волі. Дехто погодився з долею і пристосувався до обставин. Але багато апіліантів уважає свій побут в адвокатурі тільки часом вичікування. Вони адвокатури ані не люблять ані ї не розуміють. Ясно, що в парі з тим йде і невільне розуміння своїх обов'язків адвокатського апіліанта; в багатьох випадках нарікання патронів на своїх апіліантів оправдані. Бо, щоб бути добрим адвокатом, — чи раніше добрим адвокатським апіліантом, — адвокатуру треба любити та її розуміти.

Дальше звертали увагу на Конгресі, що українські апіліанти не все стараються як слід використати час адвокатської практики, щоб придбати фахове знання, що часто за мало вчать і не стараються свого знання доповнити. Правда — часто без власної вини, бо за канцелярськими і неканцелярськими заняттями не стає вже часу на науку. Але не зважаючи на це, Конгрес ствердив, що український апіліант мусить працювати передовсім над собою, щоб пізніше бути добрим адвокатом.

В парі з тим мусить йти теж і праця та відношення апіліанта до патрона і його канцелярії. Відношення апіліанта до патрона мусить опиратися на пошану і довіру. Канцелярію патрона апіліант повинен уважати за свою канцелярію і відповідно до цього вкладати в неї працю, а не бути тільки урядовцем.

Вкінці Конгрес висловив свою рішучу думку, що апіліант не може обмежуватися тільки до праці в канцелярії. Апіліант мусить бути теж громадянином. „Добрий адвокат — добрий громадянин“. Адвокат, який хотів би обмежитися тільки до суду і своєї канцелярії, ніколи не сповнить супроти свого громадянства тих завдань, яких громадянство має право від нього домогтися. Так мусять розуміти адвокатуру й українські апіліанти вже тепер.

Такі домагання поставив Конгрес українських апіліантів українському апіліантові. Від здійснення залежить можливість поправки долі українського апіліанта. Конгрес рішуче домагався, щоб український адвокатський апіліант ці вимоги виконав.

Але таке чи інше становище українського апіліанта залежить в далеко більший мірі від патрона українського апіліанта, — від українського адвоката. Бо хоч випадкові є випадки, де апіліант мусить замітати і опалювати канцелярію, то вже не є випадком те, що більшість українських апіліантів працює безплатно і що для більшості українських апіліантів платня боляч у віці 50 зол. місячно є недосязною мрією. А мало є таких українських апіліантів, які можуть дозволити собі на безплатну працю. Для українського апіліанта практика є рівночасно працею на хліб насущний. Український апіліант не вимагає багато; він готов зрозуміти той чи другий випадок безплатної практики, оправданій становищем чи то самого апіліанта чи патрона. Але не може зрозуміти ані оправдати факту масової безплатної прак-

Нема доброго снідання  
без кави з цикорією

# ЛУНА

— яку виробляє єдина —  
українська коопер. фабрика

## Суспільний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська ч. 188

тики, тим більше, що матеріальний стан української адвокатури такого явища зовсім не виправдує. З другої сторони, щоб український апіліант міг як слід сповняти свої обов'язки, мусить мати бодай дах над головою, можливість прохарчувати себе і мати відповідний зверхній вигляд. Без цього ніяк не зможе він як слід сповняти своїх обов'язків.

Відношення патронів до апіліантів мусить теж відповідати з одної сторони гідності адвоката, з другої сторони гідності апіліанта. Мусить воно спиратися на взаємний пошану, довіру і зрозуміння. Відношення це повинно боляч відповідати регуляційові Адвокатської Палати. Але повинно воно йти і понад регуляції.

І коли учасники Конгресу українських апіліантів поставили низку рішучих домагань до до себе самих і до загату українських апіліантів, — то рієно рішуче домагаються сповнити деякі умови від українських адвокатів. Ці свої домагання оформив Конгрес в низку резолюцій.

Від того, чи українські адвокати виконують надані домагання, залежатимуть можливості поправки долі апіліантів. А поправа долі і умовин праці українського апіліанта це не тільки справа самих українських апіліантів; це справа цілої української паєстри, а в дальшому і цілого українського громадянства.

Вже надійшли **весняні матеріями, убрания і плащі**  
ШАПІРА вул. Личаківська ч. 1.

## Комунікат

управи секції апіліантів при С. У. А.

Управа секції апіліантів при СУА подає до відома товаришів, що на своїм засіданні 22. лютого 1938. р. уконституувалася так: Голова і науковий референт: тов. Юрій Фединський, заст. голови і референт преси: тов. Маріан Дзюба; секретар: тов. Олександр Шроздовський; скарбник: тов. Юрій Пачовський; організаційні референти: тов. Микола Ценко і тов. Петро Конох; референт посередництва праці: тов. Лев Дубас.

Листи до секції треба слати на адресу секретаря, Львів, вул. Крашевського ч. 23, II.

Листи у справі посередництва праці, себто зголошення товаришів, які шукають практики, як також зголошення адвокатів, які шукають апіліантів, просимо слати на адресу: М-р Лев Дубас, Львів, вул. Сикстуська ч. 58а, канцелярія адв. д-ра Степана Шухевича.

На відповідь треба долучити марку. Листи без марки залишаться без відповіді.

Всіх товаришів звизаємо вирівнювати членські вкладки, при чому пригадуємо, що членська вкладка 25 сот. місячно. Вкладки треба слати на адресу скарбника СУА д-ра К. Пачовського, адвоката у Львові, вул. Чарнецького ч. 26.

Вкінці звизаємо всіх товаришів, що замовлять вже фотографії з Конгресу, щоб перешли на адресу: „ФОТО-ОТО“, Львів, вул. Зелена ч. 6 по зол. 1.50 за одну фотографію, при чому товаришів, що замовили 2 фотографії, обов'язано їх викупити. Одержавши належну плату, фотограф перешле фотографії за платою. Товаришів, які фотографій не замовили, а хотілиб їх дістати, можуть також перешли на вище подану адресу належність за фотографій і їх дістануть.

Управа.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМ'ЯТАЄТЕ ПРО  
ІНВАЛІДІВ У.Г.А.



## Сторінка без політики.

### ЕЛЕКТРИЧНІ САМОХОДИ.

В останніх часах дуже поширилися електричні самоходи в Англії. Електричний самохід — це простий у конструкції та дешевий в експлуатації змеханізований засіб комунікації, надається до перевозу тягарів на близьку віддаля на терені міста.

Такі самоходи з огляду на великий зрив і електричність руху є дуже вигідні, особливо при довозуваннях продуктів і предметів щоденногожитку у великих містах, де самохід мусить часто задержуватися. Електросамоходи в порівнянні з напругами і малолітражними особовими самоходами, що працюють бензиновою, мають багато прикмет, а саме: їх праця є тиха й не створює спалення і газів, таких прикрих у місті. Через те вони більше гігієнічні, спосіб їх ведення простий і вигідний. Вони мають велику спроможність маневрування, великий зрив і дуже просту конструкцію, крім їх ціна низька, коштів експлуатації дешеві. Навіжніше

те, що не дефектують так часто, як воно буває при самоходах, що працюють бензиновою. Простота конструкції дає змогу обнижати їх ціну до 25—40 проц. в порівнянні з бензиновими самоходами, при однаковій тягарі і швидкості. Зате відомою прикметою електр. самоходів є їх великий мертвий тягар і мала швидкість, бо середня швидкість дає всього 25—30 км. на годину. Тому не можна їх уживати до далеких транспортів, де швидкість має велике значіння. Одне масове пристосування електричних самоходів у великому місті має ту добру й важну прикмету, що шофер в ніякому випадку не може розвинути надто великої швидкості й тим самим нема таких частих випадків і катастроф.

Вже перед війною були вжиті у Відні електричні автобуси, які курсували головню у гористих ділянках міста. Вони заступали звичайні електричні трамваї з рейками і перевозили також особи.

### ЩО ТАКЕ „ГЕТТО“.

Останніми часами багато говорять про „гетто“ у зв'язку з авантюрами на університетах, в яких студентів жидів хотять посадити в окремі лавки, що більше, вже почали говорити про національне „гетто“. Тому варто познайомитися, що воно це слово означає і як його розуміють м. і. самі жиди.

Слово „гетто“ нині стало дуже популярне не тільки в щоденній мові, але також в політичній жаргоні слав'ян чи не у всіх народів. Про „гетто“ заговорили навіть такі народи, що не мають між собою жидів, як нпр. японці. Його слова уживають антисеміти, фальсєміти, неагресивні і самі жиди. Розуміється, що в те слово вкладають відповідне забарвлення, відповідно до того, хто його уживає. Нам йде про те, яке його об'єктивне значіння, яке його походження історичне і мовне. Бо коли його вживаємо, то перш за все мусимо його розуміти.

Якже розуміють це слово самі жиди, зацікавлені в ньому? В монументальному видавництві „Енциклопедія Юдаїка“, що вийшла в Берліні в 1931. р. під редакцією д-ра П. Кляніна, професора жидівської філософії д-р У. Кассутто дає пояснення цього слова.

У звичайній мові називається геттом жидівську ділянку в місті, в якій мешкають в більшості жиди. Але таке означення — каже д-р Кассутто — неточне. Не кожна жидівська ділянка є геттом. Жидівські ділянки повставали без якогонебудь натиску зі сторони нежидів або уряди вже в старині, бо жиди як „неналежні“ мешканці самі дуже радо горювали до купів і відмежовували себе від нежидів, щоб таким чином легше себе боронити та задержати в

чистоті свою расову, расігійну й культурну окремішність. Також господарські причини заохочували жидів замикатися в окремі ділянки. В середовищі церква й численні собори дуже сильно підтримували теж відокремлення жидів від християн.

Гетто в повному значінні того слова по-астало аж в XVI. в. Воно означає обмуровану з усіх сторін жидівську ділянку, якої ворота, призначені до зв'язку зі зовнішнім світом, навіч замикали. Такі гетта повстали в останніх грєх віках середньовіччя в Італії, Німеччині, Іспанії й Португалії. Перше гетто взагалі по-астало в 1516 р. у Венеції й тоді ужито перший раз це слово. Назагал жиди уважали гетто для себе за щось утяжливе, хоч не все, бо бачили в ньому спосіб на забезпечення чистоти своєї раси. Нпр. у Вероні жиди святкували рік-річно замирення в гетті. Йон Тоб Ліпман Гелер, один із жидівських діячів тих часів навіть „чванився, що брав участь у створенні віденського гетта“.

Походження слова гетто є — на думку д-ра Кассутто — неясне. Він сумнівається, чи воно походить із єврейської мови. Відкидає він теж думку про його походження з грєцької чи німецької мови. Рівнож і вульгарне італійське слово „гуетто“, що означає „брудну особу“ — не є ринозначне із словом „гетто“. Найімовірніше — це слово походить від назви місця у Венеції, яке звалось власне „гетто“. І потім тим словом стали називати взагалі всі відокремлення жидів у світі. Отже відокремлення жидів у школі, на торговлиці, в місті і п. — означуємо тепер словом „гетто“, яке стало в останніх часах дуже популярне.

### „Чарівна дитина“ або цирк Соні Геніє.

Соні Геніє — акторка, яка тепер заробляє найбільше в цілїм Голївуді. — Соні Геніє ладить-ся перелетіти океан. — Соні Геніє — організувала „ледяний цирк“. — Соні Геніє — дістала норвєський орден Оліфа.

Ось вам кілька заголовків часописних заміток про цю незвичайну зірку екрану. Знаєте, чиматиме все це першорядною темою та атракцією, яка не скоро погасне.

Саме десять літ минуло, як та чарівна дитина вперше здобула золоту олімпійську медаль за фігурову їзду на лєді. Сьогодні, коли вона є вже „тижак“ фільмовою акторкою, говорять про неї багато із захопленням як і давніше.

Слава Соні Геніє сягає до найдавніших закутків світа. Давніше доходила там вона як слава знаменитої спортсменки, сьогодні як слава великої фільмової зірки.

Соні мала 8 літ, коли батько, багатий купець-футер (сам теж запалений конгар), зголює її вперш до сьогорішніх змагань. Соні виграла. Коли мала 11 літ здобула вперше мистецтво Норвєгії. За два роки була вже мистцем світа і ще за два — мистцем Олімпіади.

Тоді йшла вона по ступнях слави, невпинно вперед, від успіху до успіху, з нею, наче тїнь, невдалийний батько як імпресарій. Саме він підшукав для неї найкращих тренерів, відшуквав найоригінальніші костюми, взагалі робив все, що приносило його доньці славу.

А ця слава росла чимраз більше: три золоті, олімпійські медалі, десять почесей мистецтв світа, сотні тисяч звеліччя, захоплення й мистецтвом.

Захоплювалися нею вже від самого початку. Всі подивлялися її незвичайну свободу рухів, відвагу еволюції, чар та скромність. Дарма, що те визначалася вона незвичайною красою, ніхто не помічав про її задержаний носик або надто кругле личко: коли вона входила на лід та починала танцювати, всі бачили тільки її талант.

Ось класик часописної оцінки:

„Стоїла неперушно, наче статуя, відтак під звуки поринної медольї пливе в танкових піджаках, кружляє, вистрибує в гору, наче фонганта, щоб по хвилині знову закрутитися у шателю маніку і станути неперушно на кінцях конгів“.

Оте мистецтво і слава, якіні в Голївуді. Соні Геніє була одинокою суперницею великих, фільмових зірок. Де лиш вона з'являлася — ніхто не думав про кіно. Її виступи були більшою атракцією від найкращих фільмів. Не залишалася цього нішого, як втягнути її до фільмів. Соні Геніє дала намовитися. Вона розуміла, що есе-таки поїде тїнь, коли вона мистично залишить



місце своїй наслідниці, згідно з цєлєблаганки законом молодости, так, як перед 12 роками їздила їй уступитися „сама“ Герма Ярош Сїбі. Соні Геніє стала акторкою. Заробляє казкові суми, бо 150,000 дол. за одну фільму. Означте їй не вистає. Вона тужить за зноєю тубєсою, яка оплескувала її так, як воно було в добрих, аматорських часах. Зрозуміли її багаторі Вільгельм Геніє. Він піднав думку улавити „ледяний цирк“. В Америці кожне білєше місто має штучне лєдовисце. Соні Геніє їдуть від міста до міста — у візїному від фільмування часі — із дружиною гарних конгунк та армїєю конгунків. Вони показують справжню реалїю жєтєцьких пописів на лєді. Кульмінаційною точкою пописів є виступ самої Соні.

Отже таким чином Соні Геніє стала великою зіркою, що лєстїть найліпше в Голївуді. Ускладнилася такою, якою була давніше — спортсменкою.

#### УКРАЇНЕЦЬ КОРОЛЕМ ПАПУАСІВ.

Миколай Міклуха-Маклай, родив в Павлові, який жив у роках 1847-1887, був славним подорожником, який між ін. досліджував життя папуасів і мешканців архіпєлєгу Мікронезії на Тихому Океані. В часі свого візиту серед папуасів своєю людяною і справжнім поведінкою приєднав собі так дїку, що вони проголосили його своїм королем і за нього не хотіли його пустити від себе. Очевидно, міскалі зачислили його між своїх подорожників і його опис Мікронезії прикрашує їх подорожничу літературу. А дуже корисно було його тїрами зацікавити нашу молоді і вишлїти бїльшє дещо із його описів в перекладі на українську мову.

#### ОДИН ЧАСОПИС НА ТРЬОХ АМЕРИКАНЦІВ.

Число часописів-щоденників в З. Д. А. зменшилося в 1937. р. на 221. Зате зросло число періодичних видань, а саме на 91 назв. Щоденник в ЗДПА виходить 2,084 щоденники, 18,832 тижневиків і 359 двотижневиків. Загальний наклад їх дає 41,400,000 примірників, з того 25,800,000 прим. припадає на подвійні щоденники і 15,600,000 на ранні. Недільні додатки до щоденників сягають цифру 31,000,000 прим.

З того виходить, що на трьох громадах ЗДПА припадає переїснїю 1 прим. щоденника.

Аж просїть порівняти ці числа з числами галицько-українською часописною мієрєєю!

#### ЩЛУНОК ПІД МІКРОСКОПОМ.

В Америці навіть вчені профєсори займаються такими ексцентричними дослідженнями науку зводять на фарсу. Проф. Грегг Донг на університеті в Сїєнєатї (ЗДПА) перенїс своїй лєбораторії дослід над щлїнком. Вперш його хемїчну аналізу, яка виклєала в кїнь його склад: 100 гр. осадку зібраного з щлїнка в собі 61 гр. води, 0,7 гр. білка і глїбєліни, 0,5 гр. елєктрїни, 33,2 гр. конгугу, 0,04 гр. фосфатів, 0,761 гр. товщи, 0,43 гр. цукру. Яка практична вартість тої жєтєвої дїєї? Якї висновки з неї зробив проф. Донг? — Як це „історія“ мовить...

### ВЕСЕЛЕ.

#### СКЛАДНА СПРАВА

— Мій коханий, чи не хотів би ти мене зжити 1.000 зол.  
— Хотів би, але не можу.  
— То може ти мїє би зжити 1.000 зол.  
— Це вже інша справа — можу, але не хочу.

#### МУДРА СОБАКА

— Знаєте, йодїє є такї мудрі собаки, що розумом переїснюють своїх лїди.  
— А то новину ви мені скажете, я сам їм таку собаку.

#### ПРИЧИНА

— Чому ви докторе, не були на операциї менєнаса?  
— Я не мїє. Адже навіть ремонти до рїєбе повзляє, сам готовий робити до рїєбе нести. А я його лїкую.



# 3 життя наших установ.

## ЗІЗД УКРАЇНСЬКОГО ГІГІЄНИЧНОГО ТОВАРИСТВА.

В неділю, 20-го ц. м., відбулися в залі „Української Бесіди“ загальні збори „Українського Гігієнічного Товариства“. Почалися вони в год. 11-тій, відкрив їх голова Т-ва д-р М. Панчишин, заставши на вступі померших членів Т-ва. Після відчитання протоколу з попередніх заг. зборів, докладний звіт із діяльності Головного Т-ва та його філій подав д-р Панчишин. Крім централі у Львові, має ще Т-во 10 філій у різних містах Галичини. Членів налічує Т-во навіть не цілу 1.000, однак це не вина Т-ва, а радше самого громадянства.

У. Г. Т. уладило 700 викладів на здоровля-лікарські теми і 10 гігієнічних вистав у сільськ., поданих із відповідними курсами. На курсах виголосили прелегенти 190 рефератів. У. Г. Т. видало досі 21 популярно-гігієнічних брошур та видало теж пропагандивні листочки у зв'язку з поширенням тифу й червонки.

Від січня м. р. видає Т-во популярно-гігієнічний журнал „Народне Здоров'я“. Відповідно пропаганду веде теж Т-во і на сторінках українських щоденників.

У. Г. Т. веде Протитуберкульозну Пораду у Львові (вул. Уейського 14) та Лікарську Амбулаторію в Коломиї. В деяких філіях порадено вже заходи над створенням таких порадень. Від кількох літ веде теж Т-во Спортивно-лікарську Пораду у Львові.

Після звіту д-ра Панчишина, подавали ще звіти з діяльності філій: д-р Мисюк (Тернопіль) і д-р Хомин (Самбір).

Після звітів відбулася незвичайно жива й цікава дискусія, в якій брали слово такі безпартійні: д-р Бурчинський, д-р Осінчук, д-р Хомин, Б. Олесницький, д-р Музика, д-р Куцук (Стрий), д-р Мисюк (Тернопіль) і д-р Василь (Львів).

Після ухвалення абсолютної, збори висловили подяку Добродієві і Протекторові зодружального відродження Експ. Митрополитові, Септицькому і запроtestували одночасно проти нагнітки на Його Особу.

Зізд висловив теж подяку голові Т-ва проф. д-рові М. Панчишинськ.

До нової управи авіацій: проф. д-р М. Бачинський — голова, дир. і. Герасимович, п-і Шенковська, д-р Осінчук, д-р Ірина Сімович, Б. Олесницький, ред. Дурбак, д-р І. Копач, студ. Боднар — як члени видали.

Контрольну Комісію творять: д-р Музика, д-р Бурчинський Т., д-р Білозор, д-р Воробець і д-р Мисюк. Мировий суд: сен. В. Дем'яненко, п-і Филиповичева і д-р Подолінський.

Зізд, що мав незвичайно діловий і поважний характер, закрив проф. д-р Панчишин.

## ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ АКАДЕМІЧНОГО ХОРУ „БАНДУРИСТ“ У ЛЬВОВІ.

Звичайні Загальні Збори Т-ва Академічний Хор „Бандурист“ відбулися 12. березня ц. р. в залі сал. Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у присутності куратора Т-ва проф. д-ра К. Кольбушевського і диригента хору дир. О. Пашкевича. Збори проводив голова Т-ва м-р Олег Куцук, секретарем Володимир Гук.

Вітту голови Т-ва присутні довідалися, що діяльність Т-ва цього року була досить великою — деякі недомагання вийшли через брак власної домівки, на яку Т-во не може спорошитися, бо не має на це фондів. Спеціальною пункцією (пунктовою) у студентському житті) і великий характер хору, тому, що кожного року одні приходять, другі відходять. У звітному році „Бандурист“ має 65 активних членів; відбувся 62 проти хору, що взяв участь в 11 концертах. Крім цього кожної неділі і свята співали хор на т. зв. „дівочатці“ в церкві св. Юра виславши їм панахиду. З початком березня ц. р. „Бандурист“ мав виступити зі самостійним концертом, однак на перешкоді цьому ставила відмова управи міських театрів на підписем сал. Гриневича засоби черпає „Бандурист“ виключно зі співання в церкві, яже за трилітній час своєї історії в університеті достав від Академічного Сенату всього 30 зол. З нагоди 30-ліття „Бандуристу“ видано цього року відзнаку. При цьому Т-во відбуло надзвичайні Загальні Збори в справі зміни статуту, наслідком чимом розпорядком міністра освіти. Зміну статуту перерахував голова Т-ва, доцуплюючи діяльність „Бандуристу“ на всі чотири високі школи у Львові, а саме: до Академічної Сенату цього статуту ще не затвердили. Доповненням звітності голови Т-ва відомостями: Володимира Гука як секле-

таря, Ярослава Придаткевича як касієра і Рома на Тимчука як бібліотекаря.

Над звітним Виступом вивчалися жива дискусія, в якій поодинокі дискусанти подавали нові напрями праці та вказували на konieczність виступів з концертами на провінцію, щоб у той спосіб удержати відому передовою традицію „Бандуристу“.

Після звіту Контрольної Комісії та прийняття уступачому Виступу абсолютної вибрано новий Виступ у такому складі: Ганцзій Давид, голова, ст. філ.; Татомір Ейген, заст. голови, ст. прав; Гук Володимир, касієр, ст. філ.; Мартинювич Богдан, бібліотекар, ст. прав; Посацький Володимир, диригент, ст. прав; Соболь Бетан і Бартош Роман — члени виступу, ст. прав.

— о —

## Виселюють далі.

Дня 16. ц. м. скалатське старостство виселило п. Будника, урядовця Українського Банку в Скалаті. П. Будник походить з Качанівки, пов. Скалат, де має рідню. Досі він не був судово каранний, всеж таки його виселили. Передтим працював він у П. С. К., а від 2 тижнів як урядовець в Українбанку від акції дрібної ощадності. Характеристичне, що перед 3 місяцями старостство виселило зі скалатського повіту п. Теодора Качалибу, який також має рідню у Скалатщині та був теж організатором дрібної ощадності цього самого Україн-Банку.

— о —

## 3 відчитової салі.

В суботу 19. березня відбувся в Товаристві Українських Кооператорів у Львові виклад ісп. А. Гаврилка про кооперацію на Лемківщині. Виклад попередив вступним словом голова Т-ва сен. чок. Ю. Павлюковський, підкреслюючи значення культурної і господарської організації на Лемківщині, де збереглися найдавніші українські традиції звичаєві, обрядові, мовні й історичні, що сягають 13. століття. Референт А. Гаврилко на вступі спинився над визначенням території Лемківщини, подав дані про число населення, про національні, віросповідні, культурні і суспільно-господарські відносини. На тлі тих відносин переповів він почини і стан кооперативного руху на Лемківщині перед війною, занепад його внаслідок війни, віднову по війні та подав дані про теперішній стан кооперативів цього району. Референт довів час працює на Лемківщині, познав її докладно зі всіх сторін на цілій просторі, тому його виклад був незвичайно цікавий і до того виголошений з питомим для А. Гаврилка барвистим стилем при описі поодиноких сторін життя Лемківщини, при характеристичній лемківського типу українця. Більш як годинного викладу вислухали численні слухачі із зацікавленням і нагородили референта оплесками. В дискусії, яка розвинулася по викладі, промовці наводили деякі питомості характеру лемка і вказували на способи, якими слід далі вести організаційну працю серед лемків.

Заповіджені виклади на 23. і 26. березня та 2. квітня пересуваються на час пізній. Коли саме ці реферати відбудуться, про це буде оповіщено в часописах.

## ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: М. ВАНЬКОВИЧ ПРО ПІВНІЧНО-СХІДНІ УКРАЇНИ.

Відомий польський письменник Мельхіор Ванькович дав 21. ц. м. вечір репортажів з своїх мандрювок по північно-східних окраїнах Польщі. Цей вечір дуже корисно відбивав від інших, на яких письменники відчитують фрагменти своїх творів або затрокують складні теоретичні проблеми. М. Ванькович має справжній хист наважувати нитку взаємини із слухачами, підбираючи безпосередній матеріал із життя і передаючи його в живій формі легкого знешодти. Він обізвав ріжні закутки білоруських земель, ті, що межують із Совітами, закриті непролазними поліськими болотами, половах, ахоча у розмову з людьми, робив зникми, і де треба та можна було, сідав по дружньому за стіл з багатим і бідним. Прелеганта цікавили передовсім факти — дрібні характеристичні прояви життя, що шукає власних доріг серед зовсім зовнішніх, чужа неімовірних обставин.

Перед очима слухачів пересуналися довса низка знімків, які оживляли і так барвисту гуртку письменника. Ми бачили і чули про чудові-шляхетні, великі самотніччя серед очерепа і лісів, селян, духовних, прохачів, літників, мікрів, недужих, воєні, внахлідників і порожбитів. Із довгої картини типів і подорожів із буттями, слухач міг виробити собі кілька самостійних рефлексій про великі простори країни, що живе віковими впливами природи і давньо-



го побуту. Дуже неохоче сприймаючи всякі новини. Молоді автори або кандидати на письменників серед аудиторії могли набрати охоти — приглядатися цікавим проявам життя, як це робить Ванькович із безпосередньої, вродженої потреби живої людини та письменника.

м. р.

## ВЕЛИКІ ЗБРОЄННЯ ФІНЛЯНДІ.

Фінляндський уряд склав парламентові проект закону, що передбачує 2.710 міль. марок на зброєння. Цю суму видадуть в часі від 1938 до 1944. р. На покриття цих витратків підвищать безпосередні податки і на 20 проц. маєтковий податок.

## ПІДГОТОВА ДО НОВОГО НАСТУПУ.

САРАГОСА, 22. 3. ПАТ. Нині від рана на цілій лінії на північ і на полудне від Гіески чути відгуки канонади. Здогадуються, що це артилерійська підготовка до офенсиви на цьому відтинку національних військ.

— о —

## По широкому світі.

Данський король Христіан Х. з жінкою по дорозі на Ріверу затримався в Парижі, де віддав французького президента, який опісля його зрешівтував.

В Естонії п'яне в найближчих днях працювати т. зв. державна рада, зложена з 40 членів. З уряду вийдуть до неї голови церков лютеранської та православної і президент державного банку.

Міжнародний конгрес боротьби з проказою почався в Каїрі; відкрив його король Фарук І. Італійський амбасадор у Львові, Граві, що бере участь в італійсько-британських переговорах, вийшов з Риму до Лондону.

Німечкський уряд повідомив Лігу Націй, що Австрія не є даліше її членом, бо залучилася з Німеччиною.

8.000 австрійських робітників вийшло до Німеччини на відпочинок на кошт німечкської організації „Крафт дурх Фройде“.

— о —

## НОВИНКИ.

— Повідомяю мої П. Т. Клієнти, що я вернувся в Відня і привезла найновіші моделі весняних суконь, комплектів, плащів і костюмів. Остаповичева, робітня жіночих одягів, Малецького 10, П. пов. 644 — 2

— В Українському Лікарському Товаристві чергові сходили члени у пятницю, 25. березня в год. 7. вечір. На сходинах реферат д-ра Богдана Макарушки, що задемонструє рентгенграми шпирок. 648

— Сходили Фізіологічної Секції НТШ і рефератом Павла Зайцева: „Шевченко в російських перекладах“ відбудуться 26. березня в год. 18-й у Бібліотекі НТШ.

— Перед ювілеєм школи ім. кор. Данила. Ціріні сходили і проба хору до ювілею школи ім. короля Данила у Львові відбудуться в неділю 27. березня в год. 3. попоа. при вул. Бальоновій 3. Прохаємо явити на сходинах всі кошишні успішники (ниці) школи ім. кор. Данила, а співучих з них взяти участь у хорі.

— О. А. Каштанок, голова Кружка Р. Ш.

— „Тоталістичні устрої“ — це тема, на яку д-р Л. Макарушка викладує у четвр. 24. ц. м. в „Молодій Громаді“ реферат. Початок реферату в 7. год. веч. Вступ для членів Т-ва й учасників клубу.

— Третій „Поліський Вечір“. У четвр. 24. березня ц. р. в Музею НТШ виголосить м-р К. Добринський реферат п. н. „Звичай та вірування на Поліссі“, ілюстрований оригінальною звуковою фільмою з Полісся. Початок в год. 18. вступ за добровільними датками, для членів Т-ва Понхильників Музею НТШ вільний.



3 жовт. „Преса“



мист". Був не другий день І. рунди. Учаски вдали гуртки: Микитинці, виставляючи 4. д. драми І. Того, боїшого „Ворш на мрі"; Ямичи — 2. д. драми Я. Босовського „Об три шати пірсові"; Хомичи — 1. д. драми С. Бучака „Об висто сабо" і Підлужа — 4. д. драми С. Васильченка „На перші гулі". Перше місце мав гурток з Ямичів, 2) Микитинці, 3) Підлужа, 4) Хомичі. Всі гуртки допущені до ІІ. рунди. Записався на публіку виступів; як і попереднім разом, сали „Сокола" була й тепер переповнена.

З відчитової сали. Мав нафд: виступив у сали „Нар. Торговля" д-р І. Козач реферат п. т. „Що таке філософія?". Реферат викладав велике зацікавлення особливо серед гімназійної молоді. Д-р Козач доважав, як можна про речі суто науково говорити зрозуміло й цікаво.

Б. Л.

„Зберегти від забуття пам'ятку життя свого народу є справинним подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша („Записки о Южній Русі", 1, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Культурно-історичного Музею НТШ у Львові" (був. Чарнецького 24) і ви, стайучи у його ряди, причиняєтесь цим до ствердження старовинності української культури та її високого, європейського рівня вже у книжній добі.

#### ПЕРЕМІШЛЬ.

Ревія народної ноші в Перемисльській відбулась в середу 9. п. м. заходами управи музею перемисльської землі „Отривтор" та філії „Союзу Українок" в сали Народного Дому. На програмі цього вечора саялись: поема про життя української народної ноші різних закутків українських земель, виступи груп зі сали Тороні й Осинія, що виконали фрагменти воєнних образів пих мисловостей та візла воєнних пісень з різних областей у виконанні сесії молодих при філії „Союзу Українок". Короткою, різкою промовою розпочав вечір проф. В. Загайкевич. Описав перед очима присутніх, як виконані експерти велику сали „Народного Дому", пересувалися прегарні, по мистецтву виконані одяги. Кожен комплект мав свій окремий стиль і питому гармонію красок. Перша група — не група жінок зі сали Тороні перемисльського повіту у своїх багато вишуканих одягах, у яких ще досі всі жінки Тороні ходять. Тороні це одне село в Перемисльщині, яке не посилає мистецтва, (малою жінкою). Описав виступила воєнна група сали зі Осинія просявського повіту з характеристичних воєнних одягах, яких жінки ніде не зустрічають. Окрему групу творили шкільні групи сали Червоного мистецького повіту і Добра волю Савині. В цих одягах виступили пани Кулішівські О. і О. ті п. Беттисова. Цю групу привітали присутні різними оплесками. Далше виступила група жінок у своїх одягах, згодом вже не видних, зі сали Короновиці і Пискулів перемисльського повіту. По групі, що презентували ношу перемисльської землі, виступили групи поодиноких мистецьких українських земель: Дрогобицька, Равацька, Лемківська, що заслуговує на окрему увагу, своїми шкільними одягами. Цю ношу привітали зі Савині п. Доросельська і сама її презентувала. Крім того були одяги з Полісся, Підлісся, Волині, Подолля. На спеціальну увагу заслуговує одяг з Городищенщини, в якому виступила а. Бобелькова і Войтевичка. Надмірним чином презентували одяги з Подлясщини та Київщини. Не була виступила Гуцульщина. Повинна до всіх одягів додала жінку і цілком п. Ірина Павликовська зі Львова. Аранжером цього вечора панам Кулішівським та проф. Загайкевичем, організаторам Музею перемисльської землі „Отривтор", що була душею того вечора, надали окремі відзнаки і подяки від тих, що мали нагоду побачити, мовлячи і вперше такі цінні скарби народного мистецтва. Дивно вражала відсутність середньої жіночої мужеської молоді та частини української перемисльської інтелігенції.

Ветеринарний курс. Отримав філії Т-ва „Сільсько-Господар", додати до підписання госпаль сільсько-господарської тварини, за її здоровий стан та цінні гігієнічні умови, зорганізував заступного тваринного курсу. На курс ходило і поначало його 40 учасників. Викладали: д-р Конопченко в Велла — ветеринар, Іван Котик В. — молочноство, Іван Бурій М. — ветеринар та Іван Мосора В. — підтримка анатомії, фізіології, біології та гігієни рослин. Курс проводив з гарним успіхом.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо закласти пам'ятки, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читати й виставляти, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінья) і кінцати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

#### ВІДГУКИ ДНЯ.

### Під голосником.

Рідко коли можна мене приловити під голосником радіа. Музичні тони, що на хвилях етеру чи якого там іншого електрону влітають зі світа до малої скриньки псує мені нерви, хочби яка гарна була авдіція. Всеж таки і я сідаю час до часу при радіо — особливо, коли йде українська авдіція.

Небагато тих українських авдіцій, самі охотливі великих печень, які подають на радіевий стіл. Десь який хор, десь якийсь музичний виступ, десь якийсь відчит і тільки всього. Зате українського буває в радіо досить, дарма що не під українською етикеткою.

Ходжу колиснуть по кімнаті, радіо сумкає собі потихеньку, врешті чую: „Гей, там на горі Січ іде". Підсилюю тон і виходить, що то не Січ іде, а зовсім хтось інший, бо оповідає про це по польськи. Шож — думаю — подібалась якомусь авторові слів наша пісня — півня та й підложив слова! Ба! Але на тім не кінець. За хвилину: арія „Мир вам, братя", потім „Віють вітри", „Пішли жінці в поле жати", все це сплетене в один вінок з „Бартошу, Бартошу!", „Гуралю, чи ці не жалі", а до цього додана бинда з написом: „Польські мелодії".

Розумію бажання авторів авдіцій заробити час до часу кілька шагів, розумію управу радіа, що хоче дати слухачам якнайбільш мелодійну авдіцію, але не розумію ні автора ні управи, що це все підтягають під вивіску польських мелодій.

Роз, що тим роблять кривду знайомим і незнайомим українським пісням, а друге, вводять у блуд польських музиколюбів, засліплюючи польську музичну творчість чужими елементами. За десять-двадцять років готов якийсь музичний історик присягати, що це оригінальна польська пісня, або жаліти, що польські пісні мають страшенно багато українських пернів.

Людкевича-Лепкого „Черемоше, брате мій" — дідалося не тільки дуже вільного перекладу, але й промовчання авторства, та пізніше теж під спільним написом польських мелодій.

Не знаю хто, але хтось сказав на те:

— А наші музики не підписуються на стрілецьких піснях без подавання назви авторів слів і мелодій?

— Це також не зовсім правильно — відповіла я. — Але в цім випадку винні самі автори, не протестують навіть. Але все таки національне надбання лишається при нас. Це так якби гроші передожив з одної кишені до другої. Зате в такий випадок може бути гірше!

— Наприклад?!

— Наприклад: Москалі набрали собі цілі сотки українських слів, затулювали їх у свої словники, вживають у літературі і тепер наші мовні пуритани відхрещуються від тих слів. Це саме може статися і з піснями. За пів століття якийсь музичний пуританин викриє „Гей, там на горі", „Віють вітри" і їмже вість числа, бо... вже „тому п'ятдесят літ пісні входили у гязанки польських мелодій, ерго... не були реші"...

Галактіон Чіпка.

### Наймодніші матеріяли жіночі і мужеські

з першорядних бельєських фабрик дістала і поручає по фабричних цінах фірма

## Мецгер і Бергнер

Львів, Казимира Великого 12

Телефон ч. 239 43. 4-10

#### Спорт.

##### КОМУНІКАТ.

Видя С. Т. „Україна" у Львові подсе до відомо, що всі партії вільного вступу на 1938 рік за зйором, укладували Т-вом, який вже відомий як „Домом" (20. III). Одноразово Видя пригадує, що згадані партії уповноважують до зйомного вступу тільки на імпрези, а в інших господарств з виключно С. Т. „Україна". Видя.

##### СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Русь — МШЕ 3:1 (0:0). Перший мистецький мети Русь, який відбувся в Мукатеї, закінчився заслуженою перемогою ужгородської дружини. Ворота для Русь здобув Крик, Карамі і Мосер. Судилова д. добре в. Торпоторський. Одноразово найкращіший суперник Русь, який веде в таблиці КАЦ Кошкіні виграв при допомозі судді з Ужгороді з тамешним УАЦ-ом 1:0. Інші миследи охідної групи СІР-двійки були такі: ЧСК Кошкіні — АЦ Сп. Нова Вес 7:1 (4:0). Метч відбувся в Кошкіні. ЧСК Ужгород — БФТЦ Березів 2:0 (1:0). Цей метч відбувся в Ужгороді. На обох ужгородських метчх було д. мало авдіції; на одному 150, на другому 400 глядачів.

Чеська Державна Ліга. Братислава — Простейс 4:1 (3:1); Савія — СК Пльзень 4:1 (2:1); Кладно — Вжгорія Пльзень 2:1 (1:1); Шл. Острава — Вікторія Жлохов 3:1 (0:0); Жидашів — Пардубіч 0:0; Оверта — Накод 6:1 (3:1).

Австрійська Ліга. По одностайній перері мистецтва Австрійської Ліги відбуваються далі. Виследи мислуді метчх були такі: Австрія — Вінер Спортклуб 1:1; ФЦ Вн — Фаворіторфер АЦ 2:0; Фаворітор — Алімра 1:1.

#### Нові книжки й журнали.

##### КНИЖКИ.

О. П. Білозерський: ДИМАРІВКА ЖИВЕ. Сучасна повість. Львів, 1938. Накл. Т-ва Українських Кооператорів. Обгортка. М. Бутонича Ст. 206.

Ю. Косач: ГЛУХІВСЬКА ПАНИ. Оповідання. В-во „Ахалейки". Львів 1938. Обгортка О. Савченка-Білого. Ст. 68.

Микола Зеров: ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ. В-во „Замарага". Літ-а бібліотека, ст. 82.

Микола Зеров: ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО. В-во „Замарага". Літ-а бібліотека, ст. 32.

Микола Зеров: ПОЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КУЛІША. В-во „Замарага". Літ-а бібліотека, ст. 58.

Проф. д-р Іван Огієнко: ПОВСТАННЯ АЗБУКИ П ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В СЛОВ'ЯН. „Бібліотека української мови". Випуск проф. д-р Іван Огієнко. Томи 1—2. 1938. 8-ка, стор. 300.

М. Матчак: НАЙНОВІШИЙ СЛОВНИК ЧУЖИХ

СЛІВ. Львів, Накл. В-ва „Самосвита", Львів, ст. 98.

Д-р Володимир Брайдер: ЕЛЕМЕНТИ НАУКИ ПРО БАКТЕРІЇ. Накладом Т-ва „Взаїмня Поміч Українського Вчителства Відділу у Станіславіві". Станіславів, 1936. Маза 8-ка, стор. 32. VIII таблиць.

Інж.-агр. М. Карабунт: КАНАДІЙСЬКЕ ПАСІЧНИЦТВО. Випуск, 1938, 8-ка, стор. 32.

М-р Михайло Гейс: КОРОКНИЙ НАРИС Історії Прик. Мш. Всенар. VII. ка. III. ступня Школи м. М. Шашківча Т-ва „Рідна Школа" з українською мовою вивчення з Золочеві за час П 23-літнього існування від 1912—1937 р. Накладом Кружка Рідної Школи в Золочеві. Золочів, 1937 16-ка, стор. 34.

### КОМПЛЕКТ БІБЛІОТЕКИ „ДІЛО"

20 томів вартості зол. 39—

ТІЛЬКИ ЗА 30Л. 25—

	ціна поодинокого зол.
Ірина Вільде: ХИМЕРНЕ СЕРЦЕ — новелі	1.20
Улас Самчук: ВІДНАЙДЕННЯ РАЯ — новелі	1.60
Софія Яблонська: З КРАЇНИ ОПІЮ І РИМУ репортаж з Китаю	2—
Д'Ореллі: ЧОРТИЦІ — новелі	2—
Он. Балзак: ЧАРОДІЙНА ШКИРА — повість	2—
Василь Масютин: ДВА З ОДНОГО. 2 томи — пов.	3.60
Ольга Кобилянська: АПОСТОЛ ЧЕРНІ — 2 томи повість	1.60
Кнут Гамсун: ПІД ОСІННІМИ ЗОРЯМИ — повість	2.50
В. Будановський: ЯН ЧОЛОВІК ЗІЯШОВ НА ПАНА — повість	2.50
Сальваторе Фаріна: ЛЮБОВ ОЛОВИТА БРЕХНЕЮ — повість і новелі	2—
Володимир Бірчан: ЗОЛОТА СКРИПКА — новелі	2—
Юрій Косач: КЛУБОВ АРІЯДНИ — новелі	2.50
Іван Зубенко: КВІТНА НА БАГНІ — повість	1.50
Федір Дудно: ДІВЧАТА ОЧАЙДУШНИХ ДНІВ оповідання	2—
Богдан Лепкий: ТРИ ПОРТРЕТИ — спомини	2.20
Новелі Деяцьох: ЧОРНА ІНДІЯ „МОЛОДОЇ МУЗИ" — новелі	2—
Фр. Аляхновіч: 7 ЛІТ НА СОЛОВНАХ — спомини заслання	1.20
Ілько Борщак: НАПОЛСОН І УКРАЇНА — істор. студія на підставі невідомих документів, з ілюстраціями	2.50
Замовляти: „ДІЛО" — Львів, Ринок 10. Почтова пересилка 30 сот.	



